

การเปลี่ยนแปลงบทบาทและหน้าที่ความรับผิดชอบของสถานี
ในการไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย

นายรังสรรค์ สกุลยง

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาสถาปัตยกรรมศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาสถาปัตยกรรม ภาควิชาสถาปัตยกรรมศาสตร์
คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
ปีการศึกษา 2548
ISBN 974-14-2348-9
ลิขสิทธิ์ของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

I 22766261

THE CHANGE OF ARCHITECT'S ROLES AND RESPONSIBILITIES IN
THE ELECTRICITY GENERATING AUTHORITY OF THAILAND

Mr.Rungsun Sakulyong

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for the Degree of Master of Architecture Program in Architecture

Department of Architecture

Faculty of Architecture

Chulalongkorn University

Academic Year 2005

ISBN 974-14-2348-9

481851

รังสรรค์ สกลดง : การเปลี่ยนแปลงบทบาทและหน้าที่ความรับผิดชอบของสถาปนิกในการไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย (THE CHANGE OF ARCHITECT'S ROLES AND RESPONSIBILITIES IN THE ELECTRICITY GENERATING AUTHORITY OF THAILAND)

อ. ที่ปรึกษา : ร.ศ. อวยชัย วุฒิโฆสิต อ. ที่ปรึกษาร่วม ร.ศ. นาวาโท ไตรวัฒน์ วิรัชศิริ: [121 หน้า]. ISBN 974-14-2348-9

หลังวิกฤตการณ์ทางการเงินของประเทศในปี พ.ศ. 2540 รัฐบาลได้มีการเปลี่ยนแปลงระบบการบริหารราชการ ในลักษณะของกระบวนการปฏิรูประบบราชการเพื่อให้สอดคล้องกับกระแสความเปลี่ยนแปลงของโลก รวมทั้งเพื่อแก้ไขวิกฤตทางการเงิน โดยการปรับเปลี่ยนบทบาท ภารกิจ และการบริหารงานของภาคราชการและรัฐวิสาหกิจ และส่งเสริมให้ภาคเอกชนเข้ามามีส่วนร่วมมากขึ้น มีการจัดกลุ่มภารกิจในส่วนที่ควรมอบให้เอกชน ดำเนินการ มีการพัฒนารูปแบบการจ้างงานในภาครัฐให้มีความหลากหลายมากขึ้น รวมไปถึงจัดทำแผนแม่บทในการแปรรูปรัฐวิสาหกิจ

การวิจัยครั้งนี้มุ่งศึกษาการเปลี่ยนแปลงบทบาทและหน้าที่ความรับผิดชอบของสถาปนิกในรัฐวิสาหกิจ การไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย (กฟผ.) ที่ได้รับผลกระทบจากนโยบายการแปรรูปรัฐวิสาหกิจ และเป็นการวิเคราะห์เพื่อเสนอแนวทางในการเปลี่ยนแปลง ให้สอดคล้องกับกระแสความเปลี่ยนแปลงของสังคม

ในการวิจัยครั้งนี้ได้ทำการศึกษาบทบาทและหน้าที่ความรับผิดชอบของสถาปนิกใน กฟผ. จากเอกสารที่เกี่ยวข้อง และการสัมภาษณ์ เปรียบเทียบกับบทบาทและหน้าที่ความรับผิดชอบของสถาปนิกที่ปฏิบัติวิชาชีพ ตามข้อกำหนดทางกฎหมายและสมาคมวิชาชีพ รวมถึงทฤษฎีการประกอบวิชาชีพสถาปัตยกรรม และขอบเขตการให้บริการทางวิชาชีพสถาปัตยกรรมในต่างประเทศ เพื่อนำเสนอแนวทางในการเปลี่ยนแปลง

ผลจากการวิจัยพบว่าสถาปนิกใน กฟผ. มีบทบาทและหน้าที่ความรับผิดชอบใน 3 ลักษณะ คือ 1. การออกแบบและก่อสร้าง 2. การบำรุงรักษาและก่อสร้าง และ 3. การบริการ โดยบทบาทและหน้าที่ความรับผิดชอบส่วนใหญ่เน้นในขั้นตอนของการออกแบบก่อสร้าง ซึ่งสถาปนิกส่วนใหญ่มีแนวคิดในการดำรงบทบาทเดิม แต่ยอมรับว่าต้องการเพิ่มทักษะในการปฏิบัติงานเชิงธุรกิจ ด้านการเงิน การกำกับดูแล ควบคุม และประสานงานให้มากขึ้น เนื่องจากเห็นว่าในอนาคตจะมีการจ้างงานภายนอกทดแทน มากกว่าโอกาสในการขยายตัวของอัตรากำลังสถาปนิกและผู้ปฏิบัติงานในหน่วยงาน

ข้อเสนอแนะอื่นจากการวิจัยนี้ คือ สถาปนิกใน กฟผ. ควรเปลี่ยนแปลงบทบาทและหน้าที่ความรับผิดชอบจากเดิมที่เน้นเฉพาะขั้นตอนของงานออกแบบก่อสร้าง ไปสู่บทบาทของการให้บริการในขั้นตอนก่อนการออกแบบ คือ การวางแผน เช่น การจัดทำรายละเอียดโครงการ การวางแผนกลยุทธ์ในการใช้ทรัพยากรกายภาพ และขั้นตอนหลังการก่อสร้าง คือ การวางแผนการใช้งานและการบำรุงรักษา เช่น การบริหารจัดการทรัพยากรกายภาพที่เน้นเรื่องการประหยัดพลังงาน การตรวจสอบการใช้พลังงานในอาคาร รวมไปถึงการเพิ่มบทบาทในการให้บริการในงานออกแบบ ที่เน้นงานอนุรักษ์พลังงานและความยั่งยืน ตามภารกิจของ กฟผ.

ภาควิชา สถาปัตยกรรมศาสตร์

สาขาวิชา สถาปัตยกรรม

ปีการศึกษา 2548

ลายมือชื่อนิสิต .....

ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา .....

ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาร่วม .....

= 4574176625 : MAJOR ARCHITECTURE

KEY WORDS: CHANGE, ARCHITECT, ROLES, RESPONSIBILITIES

RUNGSUN SAKULYONG : THE CHANGE OF ARCHITECT'S ROLES AND RESPONSIBILITIES IN THE ELECTRICITY GENERATING AUTHORITY OF THAILAND

THESIS ADVISOR: ASSOCIATE PROFESSOR AUYPHAI WUTIKOSIT

THESIS COADVISOR: ASSOCIATE PROFESSOR CDR. TRAIWAT VIRYASIRI RTN, 121 pp. ISBN 974-14-2348-9

Since the economic crisis in 1977, Thai bureaucracy has been reformed to be in line with the changing world and to solve the crisis. The changes are carried out by adjusting the role and the administration of government offices and state enterprises, encouraging the private sector to execute some commissioned tasks. Moreover, state employment comes in different forms and the master plan for the transformation of state enterprises is mapped out.

The objectives of this research are to study the changes in the roles and responsibilities of architects working for the Electricity Generating Authority of Thailand (EGAT) resulting from the government policy about the transformation of state enterprises and to propose suitable ways to cope with this change corresponding to social changes.

This research involves a literature review about the responsibilities of architects working for the EGAT and interviews to compare the responsibilities of an architect practicing his profession according to the rules and regulations required by law and guild association including theories and practice concerning architectural profession and the provision of architectural services in other countries. As a result, appropriate ways to this reformation can be obtained.

The findings reveal that the architects working for the EGAT have to be responsible for 1. designing a kind of construction and supervising construction, 2. maintenance and 3. services. Most of the architects would like to carry on the first duty. However, they would like to be equipped with such skills as business negotiating, finance, management and networking because it is anticipated that there will be more outsourcing than more recruitment.

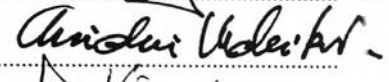
It is recommended that the architects should provide pre-services, that is, planning such as planning a project in details and laying down strategies to use physical resources, and post-services, that is, planning the use of such building and its maintenance such as management of physical resources such as energy saving, keeping track of energy used in the building. The designing should focus on energy saving and sustainability which are some of the main missions of the EGAT.

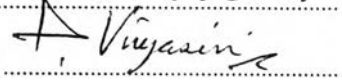
Department Architecture

Field of study Architecture

Academic year 2005

Student's signature .....

Advisor's signature .....

Co-advisor's signature .....

กิตติกรรมประกาศ

ผู้วิจัยขอขอบพระคุณ อาจารย์ที่ปรึกษา รองศาสตราจารย์อวยชัย วุฒิโมสิต และอาจารย์ที่ปรึกษาร่วม รองศาสตราจารย์ นาวาโท ไตรวัฒน์ วิริยะศิริ รวมทั้ง อาจารย์ ดร.ปรีชญา สิทธิพันธุ์ เป็นอย่างสูง ที่ได้ให้ความรู้ ความช่วยเหลือ และคำแนะนำต่างๆ อย่างดียิ่ง จนวิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงลงด้วยดี

ขอบพระคุณประธานกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ จาตุรงค์ วัฒนผาสุก และกรรมการ คุณพรทิพย์ อมาตยกุล ที่กรุณาสละเวลาในการสอบวิทยานิพนธ์ รวมทั้งการให้คำแนะนำต่างๆ อันเป็นประโยชน์ยิ่ง

ขอบพระคุณผู้บริหารและสถาปนิกในกองสถาปัตยกรรม ฝ่ายออกแบบและบริหารงานก่อสร้าง การไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย (กฟผ.) และสถาปนิกใน กฟผ. ทุกท่าน รวมทั้งกรรมการบริหาร สมาคมสถาปนิกสยามในพระบรมราชูปถัมภ์ ปี 2547-2549 ที่ได้กรุณาสละเวลาในการให้สัมภาษณ์ ให้ข้อคิดเห็นและความรู้ต่างๆ เพื่อเป็นข้อมูลในการทำวิจัยครั้งนี้

ขอบคุณเพื่อนร่วมรุ่น รุ่นพี่ และรุ่นน้อง สาขาการจัดการสถาปัตยกรรมที่คอยเป็นกำลังใจและให้คำแนะนำ เสมอมา และขอขอบคุณบุคคลรอบข้างทุกท่าน ที่มีได้เอ่ยนามในที่นี้ ที่คอยให้ความช่วยเหลือในด้านต่างๆ เป็นอย่างดี

ท้ายนี้ ผู้วิจัยใคร่ขอกราบขอบพระคุณ บิดา มารดา และครอบครัวผู้ให้ความสนับสนุนช่วยเหลือ และให้กำลังใจเสมอมาจนสำเร็จการศึกษา

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	จ
กิตติกรรมประกาศ.....	ฉ
สารบัญ.....	ช
สารบัญตาราง.....	ณ
สารบัญภาพ.....	ญ
บทที่ 1 บทนำ.....	1
1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
1.2 วัตถุประสงค์ของการวิจัย.....	4
1.3 ขอบเขตของการวิจัย.....	4
1.4 ระเบียบวิธีดำเนินงานวิจัย.....	5
1.5 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....	7
1.6 นิยามศัพท์.....	6
บทที่ 2 ปัจจัยที่ก่อให้เกิดการเปลี่ยนบทบาทและหน้าที่ความรับผิดชอบ ของสถาปนิกในภาครัฐ.....	8
2.1 พัฒนาการด้านการปฏิบัติวิชาชีพสถาปัตยกรรมในภาครัฐ.....	10
2.2 ปัจจัยที่ส่งเสริมให้เกิดการเปลี่ยนแปลงบทบาทและหน้าที่ความรับผิดชอบของ สถาปนิกในภาครัฐ.....	13
2.3 การปฏิรูประบบราชการ.....	13
2.4 การแปรรูปรัฐวิสาหกิจ.....	17
2.5 การแปรรูปรัฐวิสาหกิจในประเทศไทย.....	20
2.6 ความจำเป็นในการสร้างงานของรัฐบาล.....	23
2.7 ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการพัสดุ.....	25
บทที่ 3 บทบาทและหน้าที่ความรับผิดชอบของสถาปนิก.....	27
3.1 บริการทางด้านวิชาชีพสถาปัตยกรรม.....	28
3.2 พันธกรณีของสถาปนิก.....	33

3.3	หน้าที่ความรับผิดชอบของสถาปนิกตามข้อกำหนดของสมาคมวิชาชีพ และกฎหมาย	35
3.4	บทบาทและหน้าที่ความรับผิดชอบของสถาปนิกช่วงก่อนการก่อสร้าง.....	37
3.5	บทบาทและหน้าที่ความรับผิดชอบของสถาปนิกช่วงระหว่างการก่อสร้าง.....	39
3.6	บทบาทและหน้าที่ความรับผิดชอบของสถาปนิกช่วงหลังการก่อสร้าง	39
3.7	บทบาทและหน้าที่ความรับผิดชอบของสถาปนิกในทรנסนะของสถาปนิก	41
3.8	บทบาทและหน้าที่ของสถาปนิกในภาครัฐ.....	41
3.9	สถาปนิกในการไฟฟ้าฝ่ายผลิต.....	42
บทที่ 4	วิธีดำเนินการวิจัย.....	57
4.1	วิธีดำเนินการวิจัย.....	57
4.2	ประชากรและกลุ่มตัวอย่างในการวิจัย.....	60
4.3	เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	60
4.4	การวิเคราะห์ข้อมูล.....	61
บทที่ 5	ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	62
5.1	จำนวนตัวอย่างที่เก็บข้อมูล	62
5.2	สรุปผลการวิเคราะห์ข้อมูลและอภิปรายผล.....	62
บทที่ 6	สรุปผลการวิจัยและข้อเสนอแนะ.....	80
6.1	สรุปผลการวิจัย	80
6.2	ข้อเสนอแนะ	80
6.3	ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป.....	83
	รายการอ้างอิง.....	85
	ภาคผนวก.....	87
	ประวัติผู้เขียนวิทยานิพนธ์.....	121

สารบัญตาราง

	หน้า
ตารางที่ 3-1 แสดงอัตรากำลังสถาปนิกรในการไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย.....	51
ตารางที่ 3-2 แสดงจำนวนงานและมูลค่า ของงานออกแบบก่อสร้าง ฝ่ายออกแบบและ บริหารงานก่อสร้าง กฟผ.ระหว่างปี พ.ศ. 2544-2548.....	55
ตารางที่ 5-1 แสดงอัตรากำลังเจ้าหน้าที่ กองแบบแผน กระทรวงสาธารณสุข ปี 2546.....	69
ตารางที่ 5-2 แสดงภารกิจเปรียบเทียบ ก่อนและหลัง การเปลี่ยนแปลง กองแบบแผน กระทรวงสาธารณสุข.....	75
ตารางที่ 5-3 แสดงอำนาจหน้าที่เปรียบเทียบ ก่อนและหลัง การเปลี่ยนแปลง กองแบบแผน กระทรวงสาธารณสุข.....	75
ตารางที่ 5-4 แสดงแผนงานพัฒนาบุคลากร ปี 2546 กองแบบแผน กระทรวงสาธารณสุข.....	78
ตารางที่ 5-5 แสดงแผนงานปี 2546 กองแบบแผน กระทรวงสาธารณสุข.....	79

สารบัญญภาพ

	หน้า
ภาพที่ 3-1 แสดงขั้นตอนหรือวงจรในงานสถาปัตยกรรม.....	31
ภาพที่ 3-2 แสดงบริการงานด้านสถาปัตยกรรมในต่างประเทศ.....	32
ภาพที่ 3-3 แสดงความสัมพันธ์ของบทบาทและหน้าที่ความรับผิดชอบของสถาปนิก ในช่วงเวลาต่างๆและข้อกำหนดทางกฎหมาย.....	40
ภาพที่ 3-4 แสดงการจัดผังองค์กร การไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย.....	49
ภาพที่ 3-6 แสดงกลุ่มสถาปนิกในการไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย.....	52
ภาพที่ 3-7 แสดงการจัดผังองค์กร กองสถาปัตยกรรม ฝ่ายออกแบบและบริหารงานก่อสร้าง การไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย.....	56
ภาพที่ 4-1 แสดงวิธีดำเนินงานวิจัย.....	59
ภาพที่ 5-1 แสดงโครงสร้างองค์กรกองแบบแผน กระทรวงสาธารณสุข.....	76
ภาพที่ 6-1 แสดงแสดงการเปลี่ยนแปลงบทบาทของสถาปนิกใน การไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย.....	84